

28 AUG 2009

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

Vår dato: 26.08.2009
Vår referanse: Hjs/OChr
Deres dato: 14.07.2009
Deres referanse: 09/486-RHO

HØRING - TILLEGGSUTREDNING OM KONSEKVENSER AV FULL LIBERALISERING AV POSTMARKEDET

Vi viser til vårt hørings svar 20. april i år og er fornøyd med at det er foretatt en tilleggsutredning av de områdene i hovedrapporten som manglet eller var mangelfulle.

I tilleggsutredningen om konsekvenser av full liberalisering av postmarkedet opprettholder SNF som forutsetning at alle de negative økonomiske konsekvensene ved innføring av EUs tredje postdirektiv løses gjennom finansiering fra statskassen. De negative virkningene for det norske samfunnet, for Posten, Postens kunder og for de ansatte, anbefales frikjøpt gjennom statlig støtte i milliardklassen over statsbudsjettet. I tillegg til at pris, service og kvalitet på Postens tjenester hele tiden vil være under press, vil en slik finansiering gå på bekostning av andre viktige samfunnsoppgaver og velferdsordninger. Langsiktig sannsynlighet for slik statlig betaling, og øvrige samfunnsmessige konsekvenser av det, sier rapporten ingenting om.

Konsekvenser for enhetsporto

I dag er det overskuddet fra enerettsområdet som dekker underskuddet i de ulønnsomme områdene og på den måten gjør det mulig å opprettholde enhetsporto. Uten enerettsområde vil heller ikke enhetsporto kunne opprettholdes.

Priskonkurransen er en av postdirektivets intensjoner og en faktisk forutsetning for å få til virksom konkurranse på postområdet. Markedspris i konkurranseområdet vil i enhver realistisk modell være rimeligere enn porto i resten av landet. Dermed vil vi få prisdifferanser på brevpost avhengig av geografi, hvor innbyggere og næringsliv i distriktene må betale en eventuelt politisk bestemt maksimumspris.

Dersom man i en tenkt modell satte maksimumspris lik markedsprisen i konkurranseområdet (for å beholde prinsippet om enhetsport), gir verken postdirektivet eller EUs konkurranselov åpning for slik subsidiering av én markedsaktør.

Ved innføring av EUs tredje postdirektiv kan den norske staten mao ikke kjøpe seg fri fra bortfall av prinsippet om posttjenester til lik pris over hele landet.

Konsekvenser for de ansattes lønns- og arbeidsvilkår

Tilleggsutredningen bekrefter at de postansatte/ansatte i postbransjen har betalt en høy pris for liberaliseringen i land som har gjennomført dette, f eks Tyskland og Nederland. De ansattes lønns- og arbeidsvilkår er forringet og konkurransen har ført til sosial dumping. Erfaringer fra land hvor man har liberalisert postmarkedet viser at de nye tjenesteoperatørene, for å vinne konkurransen, senker portosatsene først og fremst ved hjelp av prisen på arbeidskraft. Dette betyr at arbeidstakerne får dårligere lønns- og arbeidsvilkår. Nye jobber i postsektoren er i stor grad dårlig betalt, midlertidige og deltid.

Postkom mener at faren er stor for at dette også vil skje i postmarkedet i Norge. Vi viser til Postens håndtering av IKEA-kjøringen hvor fast ansatte sjåførere i Posten Norge AS, for å vinne anbud, skal erstattes av kontraktskjøring i Bring Norge Express AS, dvs sjåførere med egne biler uten regulerte arbeidsbetingelser, avtalte forsikringsordninger, pensjonsvilkår mv.

IKEA-kjøringen er bare et av eksemplene innenfor transportbransjen som viser at sosial dumping skjer også i Norge. Det er først og fremst mulighetene for nye driftsmodeller (kontraktørvirksomhet) som åpner for dette. Når denne utviklingen brer seg, blir postomdelingen neste område som står for tur. Erfaring tilsier at en slik utvikling starter blant de mindre aktørene i bransjen og at de store og seriøse aktørene etter hvert vil tilstrebe tilsvarende vilkår i sine virksomheter for å kunne konkurrere. Eksempelet med IKEA-kjøringen ovenfor bekrefter denne utviklingen. Postens ledelse viser til at omleggingen er nødvendig fordi Posten må tilpasse seg forholdene i transportbransjen.

Europeisk fagbevegelse har engasjert seg sterkt i kampen mot sosial dumping som følge av liberalisering av postmarkedet i Nederland, Tyskland og Storbritannia. Den internasjonale organisasjonen UNI Post har uttrykt sin bekymring til EU-kommisjonen og forlangt tiltak mot sosial dumping.

Innføring av postdirektivet vil også skape arbeidsledighet. Tilleggsutredningen bekrefter at omstilling og effektivisering som følge av nedgang i fysisk post forsterkes av effekten ved liberalisering. Selv om konkurrerende virksomhet til en viss grad kompensere for dette gjennom rekruttering til nye stillinger, vil dette på langt nær være nok til å nulle ut effekten av bemanningsreduksjonene som Posten Norge AS må gjennomføre.

Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at SNF, selv innen dette temaet hvor Postkom burde ha verdifull kunnskap og kompetanse, ikke har funnet det bryet verdt å kontakte forbundet.

Konsekvenser for miljøet

Tilleggsutredningen bekrefter at flere aktører fører til økt utslipp av klimagasser. Det er mulig at dette kan begrenses ved at aktørene vil tilstrebe miljøvennlige transportløsninger. Vi slutter oss til håpet om at miljøvennlighet kan bli et framtidig konkurransefortrinn utover pris og kvalitet. Men denne utviklingen vil komme uavhengig av postliberaliseringen, jf Postens planer om sterk miljøsatsning bl a gjennom gods fra bil til bane, bruk av alternativt drivstoff og at den nye Østlandsterminalen skal være et miljøfyrtårn. Stimulans fra sentrale myndigheter vil være helt avgjørende for å oppnå en miljøvennlig postomdeling.

Konsekvenser for ordningen med statlig kjøp

Finansiering av bedriftsøkonomisk ulønnsomme tjenester er en svært sentral problemstilling. Når Postens enerett forsvinner som følge av et liberaliseringsvedtak, forsvinner også enerettsoverskuddet, som i dag er en helt nødvendig og avgjørende finansieringskilde for de bedriftsøkonomisk ulønnsomme tjenestene.

Tilleggsutredningen bringer lite nytt i forhold til andre måter å dekke bortfallet av enerettsoverskuddet og finansiere ulønnsomme posttjenester. Innad i EU er denne problematikken ikke løst. SNF finner heller ingen gode løsninger på dette problemet, og opprettholder derfor forutsetningen om statlig finansiering/statlig kjøp. Statlig støtte gir postdirektivet anledning til hvis det synliggjøres åpent (er transparent) og brukes til å opprettholde universelle posttjenester. Imidlertid tillates ikke krysssubsidiering som kan virke konkurransevridende. Det er heller ikke slik at staten kan finansiere bortfallet av dagens krysssubsidiering med å øke utbyttet fra Posten Norge, da det må antas at det blir minimalt eller negativt, slik vi ser i flere av de andre landene som har liberalisert postmarkedet.

Konsekvenser for kundene

Tilleggsutredningen bekrefter at liberaliseringen vil føre til differensierte priser og at dette vil være en utfordring for postkundene i distriktene.

Rapporten bekrefter at konkurrerende virksomheter i land som har liberalisert postmarkedet fullt ut, utelukkende etablerer posttjenester innenfor geografiske og produktspesifikke nisjer. De største kundene i de største byene har dermed oppnådd lavere priser for de industrielle/masseproduserte brevene, som distribueres i lokale/regionale avgrensede områder. Den kostnadskreven landsdekkende distribusjonen er ingen konkurrerende tjenesteoperatører interessert i, selv ikke i de befolkningstette landene Tyskland og Storbritannia. Dette har ført til store prisøkninger for privatkunder og små/mellomstore bedrifter.

Etter 16 år med fri konkurranse på postmarkedet i Sverige, er det i realiteten bare en konkurrent til Posten, nemlig Bring City Mail Sweden som er eid av Posten Norge. Bring City Mail har spesialisert seg på industriell post og tilbyr sine tjenester bare til de største kundene i og rundt de store byene Stockholm, Gøteborg og Malmø. Det er utelukkende de største kundene som har tjent på dereguleringen i Sverige.

Bring City Mail Sweden har ikke vært noen økonomisk suksess verken for nåværende eier Posten Norge, eller for tidligere eiere som har slått selskapet konkurs i tur og orden. Posten Norge har pumpet inn store summer i selskapet og priskrigen mellom Posten Sverige og Bring City Mail Sweden har ført til at ingen av selskapene tjener penger i markedet de konkurrerer i. Dette fører til utarming av velfungerende nasjonale postselskap både i Sverige og Norge.

Ved å åpne det norske postmarkedet for full liberalisering, er det distriktene og spesielt de næringsdrivende der, som blir de store taperne. Lavere pris som følge av konkurranse vil bare komme i de tettest befolkede områdene. Prisforskjellen som oppstår vil svekke distriktsbedriftene i konkurransen med næringslivet i sentrale strøk og i neste omgang rammer dette bosettingsgrunlaget i distriktene.

Postkoms konklusjon og anbefaling

EUs postpolitikk er begrunnet i forhold i sentrale og befolkningstette deler av Europa. Den er ikke gjennomførbar i et land med Norges geografiske utstrekning, næringsstruktur og befolkningstetthet, uten negative konsekvenser for posttjenestenes pris-, service- og kvalitetsnivå i store deler av landet.

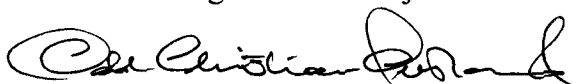
Vi mener at posttjenestene i Norge er, og fortsatt skal være, en viktig del av landets infrastruktur for blant annet å opprettholde næringsliv og bosetting i distriktene. For å sikre dette er det viktig med politisk styring slik at markedskreftenes frie spill ikke fører til at effektene bare tas ut i befolkningstette områder og på bekostning av næringsliv og bosetting i distriktene.

Vi anbefaler at Norge viderefører en politikk som sikrer alle deler av landet gode og rimelige posttjenester på like vilkår. Vi går derfor mot å implementere EUs tredje postdirektiv i sin nåværende form. Vår tilråding er at regjeringen enten søker å endre direktivet radikalt eller gjør bruk av reservasjonsretten som EØS-avtalen gir muligheten til.

I tråd med LOs krav forventer vi at regjeringen så snart som mulig starter en prosess for å få utsatt implementeringen av postdirektivet slik 11 EU land allerede har gjort, bl a Hellas som har samme utfordringer som Norge mht geografi og bosetting. Vi forventer også en utredning om hva det vil bety for Norge å benytte reservasjonsretten på dette direktivet.

Postkom har allerede fått utarbeidet en juridisk vurdering, utført av advokatkontoret Arntzen de Besche, som konkluderer med at Norge folkerettslig kan benytte reservasjonsretten og at den eneste konsekvensen vil være at Norge suspenderes fra EUs postpolitikk. Vurderingen konkluderer videre med at en slik politikk ikke vil få konsekvenser for Posten Norges virksomhet i Sverige og Danmark.

Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund

Odd Christian Øverland
Forbundsleder